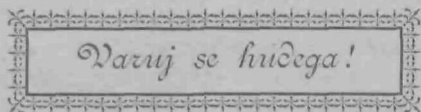

med tem časom preskrbel. Poglejte veliko tolpo otrok. Že na obrazu se jim bere, da so pridni, da so dobri. — Od kod pa so ti otroci? Vsi so sinovi in hčerke revnih starišev ali pa so sirote, katerim je nemila smrt že pobrala ljube stariše. Detoljubni dobrotniki so zbrali toliko denarja, da se je napravila »sirotišnica« in tako je mogoče, da najrevniši otroci v veselji in sreči preživijo najlepša leta človeške spomladi, pa da se tudi pripravijo in utrdijo za pezo poznejšega življenja prav po tem nauku, ki ga vam jaz dajem: »Varuj se hudega, delaj dobro!«

§ 2. Laž.

Zadnjič sem vam pravil o brezmadežni lepoti človeške duše, posvečene v sv. krstu, ter tudi povedal, da te nebeške lepote ne more nobena druga reč odvzeti, kakor greh. Premnogo je reči, ki omadeževajo to lepoto, zdi se mi pa, da skoro največ madežev in po nasledku največjih — napravlja laž! Zato naj bo laž prva pregreha, nad katero stavim svarilo: »varuj se hudega!«

Kaj je laž? — Laž se mi zdi nekakšen čudež. Zakaj me tako čudno gledate, če vam pravim, da je laž — čudež? Jaz zato tako govorim, ker laž vse vse sovraži, karkoli še čisla poštenost in dobro ime — pa vendar je tako grozovito veliko ljudi na svetu, ki se lažejo! Ali mar ni res to čudno, da laž vsi sovražijo, kadar jo pri družih zapazijo, sami pa se vendar le lažejo? Ali ni tudi pri vas malih tako? ali ne kažete s prstom za takim otrokom, ki se je zlagal, ter pravite: »Ta pa laže, — lažnik! — fuj!!«

Če pa laž sovražite pri družih, sovražite jo tudi sami zase!

Oh, ne vem, kaj bi dal, ko bi vam mogel laž tako pristuditi, da bi se je zmir ogibali kakor kačjega strupa!

Laži se morate varovati najprej zato, ker je greh. Vsaka laž je pregrešna, če tudi ni vsaka enako velik

greh. Velikost greha se ravna po velikosti one reči, zaradi ktere se kdo laže in po škodi, ki se z lažjo provzroči ter tudi po namenu, ki ga ima lažnik. Po tem namenu je laž lahko čveterna: 1. laž, ki družim škoduje; 2. laž, ki družim koristi; 3. laž, ki lažniku samemu koristi in 4. laž za »kratkočasnost«.

Če laž bližnjemu zdatno škoduje, ali če napravi veliko razžaljenje, je smrtni greh, in v tem pomenu pravi sv. pismo, da »laž dušo umori«. Navadna laž je sicer odpustljivi greh; a s tem še ni rečeno, da je laž le mala reč, marveč skoro o vsaki laži bi se lahko reklo, da dušo umori. Če tudi te ena laž ne pahne kar precej v pekel, vendar je vsaka laž ožja ali širja stopinja proti peklu. Z lažjo se lažnik korak za korakom oddaljuje od Boga in se približuje hudóbnemu duhu v peklu. Tako nas uči sv. pismo, ki imenuje satana kar naravnost lažnika, in sicer tacega lažnika, ki ga je sama laž, češ da kadar laže, — »iz svojega govori«. Imenuje ga pa tudi »očeta laži«, ker on je bil prvi na zemlji, ki se je lagal. Pa kako se je zlagal? Laž ni bila lahka reč za satana, ki je bil zgolj duh; moral si je poprej od ktere telesne stvari jezik izposoditi. In kje si ga je izposodil? Strah in groza! — kača, najostudniša žival, je satanu jezik posodila: prvo laž na zemlji je kačji jezik izrekel, hudobni duh si jo je bil pa izmislil. — Zdaj pa veste, komu je podoben otrok, ki se laže: če je satan oče laži, je sleherni lažnik satanov otrok! Mladi lažnik, ali te ni nič sram, nič strah! Sv. pismo nam pa tudi priča, da se lažnik tem bolj od nebeškega Očeta odmikuje, čem bolj se je satanu približal: „Lažnjive ustnice so Gospodu gnusoba!“ Oj, mali lažnik, ali se ti te besede še ne zdijo dovelj ostre? Kako pa hočeš, da naj ti Bog popiše tvoje grde ustnice? kaj naj ti pa še reče, če ti to ne zado- stuje!? Da bi bila tvoja usta vsa ranjena, krvava, od raka razjedena.... Bogu neskončno dobrotljivemu bi se smilil; a ker so lažnjiva, se Najsvetejšemu gnusijo!!

Laž se pa sme tudi zato imenovati dušna smrt, ker je podlaga premnogim družim grehom. Če pride laž v otrokovo dušo, je tako, kakor bi se črv zaredil v suhem lesu; polagoma postane vse objedeno in oškodo- vano. To že vsakdanji pregovor naznanja, ki pravi:

»Kdor laže, ta krade.« In res, koliko je grehov, ki se brez laži še storiti ne morejo: brez laži ne moreš biti hinavec in prilizovalec, ne moreš biti goljuf in slepar, ne moreš biti obrekovalec in dvojezičnik; brez laži ne moreš dveh največjih grehov storiti: božjeropne spovedi in krive prisege!

Laž pa še tudi to dobro, kar ima lažnik na sebi, otemni in ogrdi. Najlepše lastnosti in čednosti nimajo prave veljave, če se jim grda laž pridruži. Zato pravi sv. pismo: „Grd madež je laž na človeku“. Res tako grd je ta madež, da zamaže še drugo dušno lepoto. Naj bi bil lažnik sicer še tako hvale vreden, vendar si ga ne upa nihče odkritosrčno pohvaliti, marveč vedno se pomilovalno pristavlja: »Ko bi se le ne lagal!« — Če hočete toraj, da bode res krasno ostalo svetišče vašega srca, trdo zapirajte vrata pred vsako lažjo! Da boste bolj potrjeni v tem dobrem sklepu, večkrat mislite na pretresljivo kazen Ananija in Safire ter Elizejevega hlapca Gijeziya. Posebno naj vas v resnicoljubji potrdi zgled prvih kristijanov, ki so pretrpeli raje najgrozovitejše trpljenje in smrt, kakor da bi se bili zlagali. Le sama besedica »ne« bi jih bila rešila, ako bi jo bili izgovorili, kadar so jih sodniki vprašali, če so kristijani. Dobro si zapomnite tudi naslednje zglede.

Sv. Roza Limanska.

Ta ljubeznjiva svetnica amerikkanska ni mogla trpeti tudi najmanjše laži. Imela je navado reči: »Lagati ne smemo ne za nebo ne za svet, kajti Bog je resnica«. In če je slišala kdaj kaj pripovedovati, kar ni bilo po vsem res, je koj zavrnila: »Prosim, to ni tako«. — Eno uro pred njeno smrtjo pridejo duhoven, ki jih je Roza še želela videti. Neka gospa pravi: »Gospod, ravno prav pridete, Roza je že hotela poslati po vas.« — Umirajoča Roza napne svoje slednje moči in pravi: »Le resnico govorimo; jaz sem pač želela vas, gospod, še videti in sem to tudi rekla, več pa ne«.

Sv. Frančišek Saleški.

Mati tega svetnika je že v otročjih letih večkrat prigovarjala: »Le lagati nikar, ljubi Francek! Laž one-

častuje pred Bogom, pred svetom in pred lastno vestjo. Laž je od hudobnega duha in po laži se postane otrok satanov«. Ljubeznjivi deček si je dobro zapomnil to materno opominjevanje in nikdar ni nihče slišal iz njegovih ust nobene neresnične besede. Če se je kdaj kaj spozabil in v nepremišljeni naglici kaj napačnega storil, se je raje pustil kaznovati, kakor da bi si bil z lažjo pomagal.

Raje umreti, kakor lagati.

Ob času preganjanja prvih kristijanov pridejo rimski vojaki po devetdesetletnega Kardija, ki je ravno v svoji hiši svete bukve bral, njegov desetletni vnuk pa se je pred hišo igral. Deček sluteč, da mu hočejo preljubega starega očeta odpeljati, odgovori vprašajočim vojščakom, da je Kardija odšel molit. Ko vsled takega odgovora vojščaki odidejo, hiti vnuk ves vesel k staremu očetu naznanit, da ga je smrti rešil. Stari Kardija pa okrega v sveti jezi otroka, zakaj se je vendar dal zapeljati, da se je zlagal, ter z lažjo hotel nesrečo odvrniti. Le solze dečkove in njegova obljuba, da se ne bode nikdar več zlagal, so starčeka nekoliko potolažile. V zadoščenje za vnukovo laž pa gre na trg in neustrašen oznanja Križanega. Zdaj ga zgrabijo in ob glavo denejo. Prijatelji pa ga častitljivo pokopljejo in mu napišejo prekrasno nagrobnico: »Tukaj počiva mož, ki ni nikdar nobene hudobne ali lažnjive besede govoril — Kardija mu je bilo ime«.

Vrli Tirolec.

V začetku sedanjega stoletja, ko so se hrabri Tirolci tako junaško bojevali za dom in cesarja, je bil neki priprost tirolski kmet vjet in od vojaške sodnije v smrt obsojen. Francoski poveljnik bi ga bil rad rešil; zato ovrže prvo obsodbo in ukaže novo preiskavo, ob enem pa svetuje tudi jetniku, naj taji ter reče, da ni bral francoskega povelja, ki je velelo vsakemu Tirolcu orožje odložiti — in prost bode. Toda vrli Tirolec (Peter Mayr) poveljniku mirno odgovori: »Jaz sem katoliški kristijan in se ne lažem. Nikdar nikoli si ne bom z

lažjo življenja odkupljal. Bral sem tisti papir, pa se nisem zmenil zanj ter se dalje branil. To je resnica in pri tem ostanem.« Na to je bil vnovič obsojen in ustreljen 1. marcija 1810.

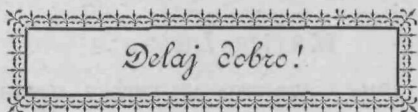
Taki dogodbi, menim, da ni treba še posebej nauka dostavljati.

Boga in Matere božje se je bal.

Nekega otroka so pregovarjali, naj se zlaže, da ne bode kaznovan. On pa odločno odgovori: »Nikoli se ne bom lagal, če me še tako hudo kaznujejo. Kako bi mogel Bogu in Materi božji še pred oči priti, ko bi se zlagal!?»

Poškodovana črešnja.

Amerikanski prezident Washington je bil še kot majhen deček sekirico dobil v dar. V otročji nevednosti gre ter obeli prelepo črešnjo očetovo, da se je morala posušiti. Oče, ki niso vedeli, kdo je to naredil, so jako žalostni ter pravijo, da bi raje plačali 60 goldinarjev, kakor da se jim je to drevo pokvarilo. Ko pride mali sinček, ga vprašajo: »Jurij, kdo je drevesce pokvaril?« Deček se vstraši, pa kmalu zopet osrči ter naravnost pové: »Oče, lagati se ne morem, jaz sem storil«. Očeta je tako razveselila taka resnicoljubnost, da ga radostno objamejo rekoč: »Tvoja odkritosrčnost in ljubezen do resnice me je obilno odškodovala za poškodovano drevo, ljubša mi je, kakor tisoč dreves z najboljšim sadjem«.

§ 2. Radodarnost.

Pri otrocih se začne že prav zgodaj kazati dobra in slaba stran detečjega srca. In to se vé, da so domači zvedavi, kakšno srce ima neki »naš« ali »naša«. Pa kaj storijo, da bi se tega prepričali? Čisto priprosta poskušnja jim to pokaže: malemu otročičku dajo kaj zelo lepega,